

III

(Akty przygotowawcze)

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

554. SESJA PLENARNA EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO,
16.9.2020–18.9.2020

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Strategia MŚP na rzecz zrównoważonej i cyfrowej Europy«”

[COM(2020) 103 final]

(2020/C 429/26)

Sprawozdawczyni: **Milena ANGEŁOWA**Współsprawozdawca: **Panagiotis GKOFAS**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 22.4.2020
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	22.7.2020
Data przyjęcia na sesji plenarnej	18.9.2020
Sesja plenarna nr	554
Wynik głosowania	219/0/0
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje oczekiwaną i potrzebną strategię na rzecz MŚP. Docenia kompleksowe i systematyczne podejście przyjęte w strategii i wyraża uznanie, że podsumowuje ona istniejące narzędzia, instrumenty i środki, które okazały się użyteczne, oraz w dalszym ciągu je ulepsza i pozycjonuje jako część wspólnych, dobrze skoordynowanych struktur. EKES wzywa Komisję Europejską (KE) do wdrożenia strategii poprzez przyjęcie spójnego, zintegrowanego i przekrojowego podejścia, umieszczającego MŚP w centrum wszystkich kluczowych decyzji politycznych, takich jak Zielony Ład, strategia przemysłowa, a także przy ustalaniu budżetu UE i wdrażaniu planu odbudowy dla Europy.

1.2. EKES dokłada wszelkich starań, by przyczynić się do szybkiej realizacji strategii na rzecz MŚP, i opowiada się za przyjęciem wielopoziomowego sprawowania rządów; międzydyrekcyjna grupa zadaniowa ds. MŚP musi zagwarantować na szczeblu UE, że:

- zasada „najpierw myśl na małą skalę” jest stosowana we wszystkich obszarach polityki mających wpływ na MŚP, a zwłaszcza w odniesieniu do planu odbudowy dla Europy, Programu InvestEU, instrumentu wsparcia wypłacalności oraz planu inwestycyjnego na rzecz zrównoważonej Europy,
- wdrażanie „strategii na rzecz MŚP nowej generacji” i programu „Small Business Act” jest odpowiednio realizowane i oceniane w ramach europejskiego semestru i do opracowanej tablicy wyników dla MŚP,

- państwa członkowskie aktywnie angażują się we wdrażanie strategii na rzecz MŚP, ponieważ wiele polityk UE nie przyniosło rezultatów ze względu na negatywne reakcje, brak działań lub uchylanie się, jak również nadmierne rygorystyczne wdrażanie na szczeblu krajowym; w tym kontekście szczególną uwagę należy zwrócić na pozycję kobiet w tym otoczeniu biznesowym,
- organizacje reprezentujące MŚP i partnerzy społeczni odgrywają kluczową i ważniejszą rolę, a także mogą wnieść konstruktywny wkład, którego w pewnym stopniu brakuje w obecnym wniosku KE,
- koncepcja ekosystemów jako priorytetowych obszarów finansowania zostanie wprowadzona dopiero po dokładnych konsultacjach z organizacjami reprezentującymi MŚP na szczeblu UE, krajowym i regionalnym, aby zagwarantować, że właściwie przedstawi ona rzeczywistą sytuację MŚP, ponieważ stanowi ona – jak się wydaje – zbyt odważny krok.

1.3. Odnotowując fakt, że wniosek został wydany przed pandemią COVID-19, EKES zwraca się do KE o opracowanie „strategii na rzecz MŚP nowej generacji”, która w planie odbudowy dla Europy musi uwzględniać środki wsparcia dla MŚP, aby pomóc im w łagodzeniu negatywnych skutków blokady, ograniczenia kontaktów osobistych i środków bezpieczeństwa zdrowotnego w prowadzonej przez nie działalności gospodarczej oraz w szybkim powrocie do normalnego funkcjonowania. Z zadowoleniem przyjmuje stworzenie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, powiązanego z budżetem UE, ale chciałby uzyskać rzeczywiste potwierdzenie, że dotrze on do wszystkich potrzebujących MŚP, zapewniając im dostosowane do ich potrzeb środki wsparcia. Wymaga to bardziej kompleksowego przeglądu polityki oraz dokładniejszych i konkretniejszych propozycji dotyczących sposobu wspierania cyfryzacji, innowacji i zrównoważonego rozwoju w MŚP.

1.4. „Strategia na rzecz MŚP nowej generacji” będzie wymagała silnych ram wdrażania i spójności polityki. EKES proponuje, aby KE, Rada, PE, organy doradcze i agencje UE uzgodniły wieloletni plan działania w zakresie realizacji, zawierający szczegółowe wskaźniki dotyczące celów pośrednich i harmonogram zadań w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej.

1.5. EKES wzywa do przekazania organizacjom MŚP większej odpowiedzialności w procesie wdrażania strategii na rzecz MŚP. Powinno to obejmować m.in. przeznaczenie programu unijnego na budowanie potencjału organizacji MŚP i partnerów społecznych i na wsparcie dla wspólnych działań, aby mogli działać jako punkty kompleksowej obsługi w zakresie informacji i pomocy technicznej, a także zaangażowanie ich bezpośrednio w wybór pełnomocników ds. MŚP i obserwację ich pracy, a także wprowadzenie systemu monitorowania pozwalającego ocenić ich skuteczność. Aby Europejska Sieć Przedsiębiorczości (EEN) mogła odgrywać ważniejszą rolę w zakresie doradztwa dla MŚP, zgodnie z tym, co przewiduje KE – zwłaszcza w odniesieniu do transformacji w stronę modelu zrównoważonego – musi ona przejść gruntowną reformę, ponieważ w większości państw członkowskich nie obejmuje MŚP ani tym bardziej przedsiębiorstw rzemieślniczych. EKES uważa, że postępy w realizacji i skuteczność strategii muszą być regularnie monitorowane, oceniane i analizowane przez specjalnie wyznaczone niezależne centrum monitorowania UE z myślą o szybkim przygotowaniu i zaproponowaniu środków naprawczych w sytuacji, gdy jest to konieczne.

2. Uwagi ogólne i podejście zorientowane na przyszłość

2.1. EKES zwraca się do KE i państw członkowskich, aby poważnie rozważyły rozszerzenie zakresu i zapewnienie skutecznego wdrażania środków mających na celu propagowanie konkurencyjności i zdolności innowacyjnych MŚP oraz pomaganie im w poprawie wieloczynnikowej wydajności i wspieranie ich codziennej działalności gospodarczej. Uznając znaczenie innowacji i cyfryzacji, EKES zwraca uwagę, że zdecydowana większość MŚP w UE bardzo potrzebuje wsparcia w celu unowocześnienia swoich technologii, rozwiązania problemów kadrowych i poprawy wyników działalności.

2.2. EKES zdecydowanie docenia zamiar KE, by wdrożyć środki przeznaczone na zaspokojenie konkretnych potrzeb wszystkich podgrup MŚP, np. firm generujących wartość, mikroprzedsiębiorstw, małych, publicznych, rodzinnych i tradycyjnych spółek, a także tych działających w regionach oddalonych, osób samozatrudnionych i przedsiębiorstw rzemieślniczych, jak również MŚP działających w obszarze gospodarki społecznej, ponieważ ściśle dostosowanie się do ich konkretnych potrzeb jest kluczowym czynnikiem sukcesu.

2.3. Wszystkie elementy Europejskiego Funduszu Odbudowy przeznaczone dla MŚP muszą być regularnie monitorowane, aby gwarantowały możliwość udzielenia MŚP niezbędnego wsparcia, np. w ramach nowego instrumentu wypłacalności.

2.4. EKES wzywa KE do opracowania realistycznego wieloletniego planu działania jasno przedstawiającego: odpowiednie zasoby i środki, konsultacje i wspólne działania z partnerami społecznymi, niezależne sprawozdanie z postępów, mechanizmy monitorowania i oceny skutków. Aby transformacja cyfrowa przebiegła pomyślnie, należy lepiej

dostosować do potrzeb MŚP ambitne propozycje dotyczące programów „Cyfrowa Europa” i „Horyzont Europa” w kolejnych wieloletnich ramach finansowych i zapewnić bardziej sprawiedliwy zasięg geograficzny. EKES podkreśla znaczenie sprawnego przekazywania środków finansowych i wsparcia mikroprzedsiębiorstwom, w tym również tradycyjnym firmom.

3. Filar 1

3.1. EKES popiera uznanie potrzeby lepszego dostosowania środków wspierających do potrzeb MŚP, tak aby mogły one prężnie się rozwijać w sposób neutralny dla klimatu, efektywny pod względem wykorzystania zasobów, cyfrowo kompetentny i sprawny. Doradcy ds. zrównoważonego rozwoju i wolontariusze w dziedzinie cyfryzacji mogą pomóc MŚP w osiągnięciu biegłości w zakresie informatyki, modernizacji swojego zaplecza technicznego, przygotowaniu się do udanego przejścia na zrównoważony rozwój i określeniu rozwiązań efektywnych pod względem wykorzystania zasobów i neutralnych dla klimatu. Unijne, krajowe i regionalne organizacje MŚP powinny ułatwiać i rozszerzać ich działalność i zakres obowiązków.

3.2. EKES dostrzega szczególną rolę, jaką powinni odgrywać partnerzy społeczni, i ma nadzieję, że zasada partnerstwa będzie dalej umacniana, a państwa członkowskie będą ją jeszcze skuteczniej realizować. Ogromne znaczenie mają unijne, krajowe i lokalne organizacje MŚP, które powinny pomagać przedsiębiorcom w nabywaniu i pogłębianiu wiedzy na temat środków wsparcia dostępnych w ramach polityki wobec MŚP, w szczególności tym stanowiącym zdecydowaną większość, czyli tradycyjnym MŚP, mikroprzedsiębiorcom lub firmom działającym w regionach oddalonych i na obszarach wiejskich, które powinny nadrobić opóźnienia związane z szybkim tempem rewolucji cyfrowej. EKES jest gotów wesprzeć włączenie tych organizacji i partnerów społecznych do sieci mającej na celu gromadzenie i wymianę najlepszych praktyk i pomysłów w zakresie środków wsparcia oraz konkretnych porozumień społecznych w ramach dialogu społecznego.

3.3. EKES z zadowoleniem przyjmuje szeroki wachlarz mechanizmów ułatwiających MŚP przejście na zrównoważony rozwój/obieg zamknięty oraz odpowiednie dostosowanie się do prawodawstwa. Zwraca uwagę na znaczenie szybkiego wdrożenia planu działania UE dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym (CEAP) i wprowadzenia ambitnego dolnego pułapu ceny emisji dwutlenku węgla, jak również mechanizmu dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂. EKES podkreśla, że mechanizm sprawiedliwej transformacji może wspomagać rozwój nowej gospodarki. Zaleca, by w razie potrzeby zastosować środki społeczne i pomocowe, dzięki którym kryzys i przejście na niskoemisyjną gospodarkę o obiegu zamkniętym nie przyniosą szkody najsłabszym, w tym wsparcie dla sektora prywatnego, gdy odczuwalne są negatywne skutki, zwłaszcza dla MŚP. Aby zachęcić MŚP do działań na rzecz ekologii, należy motywować je do wprowadzania radykalnych i przełomowych innowacji, tak aby mogły szybciej przejść na zieloną gospodarkę. Mając odpowiednie wsparcie rzeczowe i legislacyjne, MŚP będą mogły w szybszym tempie niż większe przedsiębiorstwa korzystać z innowacyjnych i zrównoważonych praktyk.

3.4. Skuteczna polityka w zakresie praw własności intelektualnej jest podstawą sukcesu innowacyjnych przedsiębiorstw, w szczególności MŚP i przedsiębiorstw typu start-up. Prawa własności intelektualnej, w tym patenty, znaki towarowe, prawa autorskie i inne zasoby oparte na wiedzy, muszą stanowić integralną część strategii biznesowych wielu MŚP. Przedsiębiorstwa potrzebują solidnych i wiarygodnych ram w zakresie praw własności intelektualnej, które odpowiadałyby wymogom ery cyfrowej. Wspólny system patentowy UE powinien szybko wejść w życie, aby zagwarantować pewność prawa i umożliwić MŚP rozwijanie i ochronę wynalazków przy zachowaniu umiarkowanych kosztów i ograniczonych obciążeń administracyjnych. Zasadnicze znaczenie dla dalszego wzmocnienia rozwoju i ochrony know-how MŚP mogłoby mieć podejście oparte na współpracy między KE, państwami członkowskimi i Europejskim Urzędem Patentowym (EPO) w celu rozszerzenia usług związanych ze zgłaszaniem patentów, w tym wsparcia finansowego, poprawy dostępu MŚP do wymiaru sprawiedliwości w przypadku naruszenia patentu, w szczególności poprzez system ubezpieczeń przed zdarzeniem, a także ponowne opracowanie procedury odwoławczej EPO.

3.5. Przedsiębiorczość jest siłą napędową MŚP. EKES zwraca się do KE o większe zaangażowanie w propagowanie, wspieranie i rozwijanie inicjatywy przedsiębiorczości, postawy przedsiębiorczości i świadomego podejścia do ryzyka, a także o zapewnienie korzystniejszego wizerunku przedsiębiorcom znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej. Choć istotne jest koncentrowanie się na kształceniu i szkoleniu w zakresie przedsiębiorczości na wszystkich poziomach nauczania, nie jest to wystarczające, gdyż należy skupić się również na zwiększeniu społecznego uznania dla roli przedsiębiorców, m.in. poprzez upowszechnianie dobrych przykładów i prezentowanie najlepszych wzorców. W tym celu należy wspierać podnoszenie kwalifikacji i szkolenie przedsiębiorców. W ramach tej strategii można określić środki służące dalszemu zwiększaniu mobilności pracowników wewnątrz UE i w państwach trzecich oraz przeanalizować instrumenty, które stanowiłyby uzupełnienie uproszczonego systemu wizowego UE. KE wraz z państwami członkowskimi musi zapewnić MŚP infrastrukturę służącą innowacjom, tj. laboratoria, zaplecze ICT, budynki biurowe oraz wsparcie z zakresu prawa i własności intelektualnej, które na odpowiednim poziomie znacznie obniżyłyby próg dla przedsiębiorstw typu start-up i umożliwiłyby działalność w niepełnym wymiarze godzin. KE mogłaby również zachęcać agencje rządowe do zapewniania takich warunków, w których MŚP mogłyby testować swoje wynalazki, ułatwiając w ten sposób finansowanie innowacyjnych MŚP dzięki zmniejszeniu ryzyka technicznego dla inwestorów. Kluczowe znaczenie ma także rozwój skutecznego gromadzenia informacji na temat umiejętności poprzez kształtowanie programów nauczania w szkołach.

3.6. Zasoby ludzkie są kluczowym czynnikiem warunkującym konkurencyjność, zwłaszcza w przypadku MŚP, które zazwyczaj dysponują mniejszą liczbą instrumentów organizacyjnych, kierowniczych i finansowych niezbędnych do pozyskania, motywowania i utrzymania wykwalifikowanych pracowników. Dlatego też EKES podkreśla znaczenie pomocy dla MŚP w pozyskiwaniu doświadczonej i wykwalifikowanej kadry, również za pomocą środków finansowych, i oczekuje, że będzie to kluczowy element specjalnego modułu dotyczącego MŚP wchodzącego w skład przyszłego paktu na rzecz rozwoju umiejętności. Opowiada się za współodpowiedzialnością rządów, pracodawców, regionów i osób prywatnych za podnoszenie i zmianę kwalifikacji pracowników. Kształcenie i szkolenie zawodowe (VET) musi stać się rozwiązaniem na najwyższym poziomie wraz z promowaniem szkolnictwa wyższego w celu wspierania przemian na rynku pracy. Programy nauczania powinny być ukierunkowane na efekty uczenia się, ponieważ dzięki nim łatwiej będzie przeprowadzać szybkie i skuteczne zmiany.

3.7. Niezwykle ważne jest zwiększenie potencjału cyfrowego MŚP. Powinno ono rozpocząć się od najsłabiej przygotowanych grup MŚP, np. mikroprzedsiębiorstw i zakładów o charakterze bardzo tradycyjnym, które mają niewielkie doświadczenie w zakresie cyfryzacji lub nie mają go wcale. Należy je objąć programami intensywnych kursów umiejętności cyfrowych skierowanych zarówno do przedsiębiorców, jak i pracowników MŚP. Ich potrzeby powinny zostać uwzględnione w procesie tworzenia ośrodków innowacji cyfrowych (DIH), tak aby mogli oni podnosić i doskonalić swoje umiejętności zawodowe oraz biegle posługiwać się technologią. DIH powinny być odpowiednio wyposażone, aby pomagać MŚP w przeprowadzaniu ocen ryzyka i skutecznie chronić dane. EKES popiera zapowiedzianą europejską strategię w zakresie danych, mającą na celu zwiększenie dostępności danych i umożliwienie ich przepływu między przedsiębiorstwami i rządami. Należy zapewnić swobodny przepływ danych. Przedsiębiorstwa powinny być zachęcane do wzajemnej wymiany danych, aby poprawiać współpracę w ramach łańcuchów wartości i zapewniać możliwości wzmocnienia potencjału gospodarczego naszej gospodarki dzięki lepszej dostępności i przystępności informacji (pochodzących od rządu lub z łańcucha wartości) dotyczących wymiany i przenoszenia danych.

3.8. Sieć szerokopasmowa w UE – stanowiąca podstawowy wymóg cyfryzacji – musi zostać kompleksowo rozbudowana, tak aby przedsiębiorstwa mogły w większym stopniu korzystać z technologii cyfrowej, nie pozostając w tyle. Ze względu na to, że postępy UE w tym zakresie nadal są niewielkie, zwłaszcza na obszarach wiejskich, gdzie działa wiele MŚP, wszystkie inne inicjatywy na szczeblu UE powinny od początku brać to pod uwagę i podejmować odpowiednie działania.

3.9. EKES wzywa do wprowadzenia środków wsparcia przeznaczonych konkretnie na cyfryzację i wzmocnienie łączności między takimi sektorami, jak: opieka zdrowotna, edukacja, administracja publiczna, żywność i rolnictwo, produkcja i transport. Transformacja cyfrowa powinna opierać się na otwartości (tzn. niezależności), prostocie, inteligencji, automatyzacji, zaufaniu i bezpieczeństwie, ponieważ dążymy do zbudowania nowych modeli biznesowych, procesów, oprogramowania i systemów. Jest to kluczowy czynnik przywództwa UE w dziedzinie klimatu i żywienia gospodarczego. UE powinna przyspieszyć inwestycje w zakresie efektywności energetycznej, transportu, niskoemisyjnego budownictwa i niskoemisyjnych procesów przemysłowych, w których cyfryzacja może odegrać kluczową rolę.

3.10. EKES zaleca przyspieszone wdrożenie wszechobecných sieci o wysokiej wydajności i bezpieczeństwie, wspieranie inwestycji prywatnych oraz zwiększenie finansowania dla obszarów wiejskich i słabo zaludnionych. Planowe alokacje widma, które mogą się opóźnić z powodu kryzysu związanego z COVID-19, powinny być również przyspieszone po wznowieniu normalnej działalności. W tym czasie rządy powinny też nadać priorytet kolejnym nowym alokacjom widma – zarówno zwolnionym z obowiązku uzyskania licencji, jak i licencjonowanym – w celu wzmocnienia łączności bezprzewodowej.

4. Filar 2

4.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że szczególną uwagę poświęcono MŚP oraz rygorystycznemu stosowaniu zasad jednorazowości i domyślnej cyfrowości. EKES zwraca się do KE o wdrożenie nowej strategii również w oparciu o zasadę „działaj na rzecz MŚP” i ostrzega, że wszelkie opóźnienia związane z wdrażaniem środków wsparcia dla MŚP mogą sprawić, że strategia przyniesie efekty przeciwne do zamierzonych. MŚP borykają się bowiem obecnie z większymi niż dotychczas wyzwaniem: negatywne skutki pandemii COVID-19, ostra konkurencja, deficyt pracowników z odpowiednimi kwalifikacjami, nowe modele pracy i konsumpcji, coraz bardziej złożony i intensywny przepływ informacji, ograniczone środki na innowacje, ciągłe umniejszanie roli przedsiębiorców, niestabilność rynków finansowych, trudności w dostępie do finansowania, duża zależność od otoczenia zewnętrznego i ograniczona siła przetargowa. Co się tyczy oceny wpływu środków stanowiących nadmierne rygorystyczne wdrażanie na MŚP, EKES ponownie wyraża pogląd, że docelowe poziomy zmniejszenia obciążeń regulacyjnych powinny opierać się na dokładnym teście MŚP, rzetelnych ocenach skutków oraz kompleksowej ocenie w drodze dialogu ze społeczeństwem obywatelskim i zainteresowanymi stronami. Przy wdrażaniu prawodawstwa UE nie można kwestionować obecnego poziomu ochrony obywateli, konsumentów, pracowników, inwestorów i środowiska obowiązującego w państwie członkowskim.

4.2. Problem opóźnień w płatnościach nadal wymaga dokładnego przeanalizowania, a planowany przegląd dyrektywy w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach jest ważnym krokiem, który powinien w znacznym stopniu uwzględnić konsultacje z zainteresowanymi MŚP. Użyteczne mogłoby być działanie na poziomie kulturowym, tak aby promować dobre obyczaje. Z tego względu właściwym środkiem wspierającym ten proces mogłoby okazać się przygotowanie

instrumentu, np. strony internetowej, która wymagałaby od przedsiębiorstw przestrzegania pewnych zasad związanych z terminowym dokonywaniem płatności. Aby chronić MŚP przed dominującą siłą przetargową większych przedsiębiorstw, EKES sugeruje, by KE rozszerzyła i wzmocniła przepisy dotyczące nieuczciwych praktyk handlowych między przedsiębiorstwami i między platformą a przedsiębiorstwem, rozszerzając je na wszystkie sektory, w miarę możliwości w ramach prawa konkurencji UE, z możliwością składania przez MŚP poufnych skarg do organu centralnego, którym w przypadku UE mogłaby być Dyrekcja Generalna ds. Konkurencji (COMP).

4.3. Zgodnie z wcześniejszymi opiniami EKES wyraża wątpliwości co do rzeczywistej przydatności sieci pełnomocników ds. MŚP, która nie funkcjonuje w pełnym zakresie we wszystkich państwach członkowskich, oraz co do wnoszonej przez nią rzeczywistej wartości dodanej. Zaleca raczej wzmocnienie roli organizacji MŚP niż tworzenie nowej funkcji w postaci pełnomocnika UE ds. MŚP, która nie będzie gwarantowała przyjęcia przepisów korzystnych dla MŚP. EKES proponuje, by krajowy pełnomocnik ds. MŚP był wybierany w porozumieniu z krajowymi organizacjami MŚP, które powinny utrzymywać z nim stały kontakt i systematycznie pociągać go do odpowiedzialności. Wdrażanie „strategii na rzecz MŚP nowej generacji” i programu „Small Business Act” należy włączyć do działań w ramach europejskiego semestru i do opracowanej tablicy wyników dla MŚP.

4.4. Piaskownice regulacyjne okazały się użytecznym narzędziem i EKES wzywa do ich szerszego stosowania przy wprowadzaniu przepisów dla MŚP oraz do ich szerszego propagowania wśród krajowych prawodawców. KE powinna wyjaśnić, w jaki sposób, w jakich przypadkach i dlaczego będą one stosowane. Nadal istnieje zdecydowana potrzeba poprawy testu MŚP w zakresie oceny skutków, aby upewnić się, że wszystkie proponowane przepisy są korzystne dla MŚP. Nowa platforma ds. dostosowania się do wymogów przyszłości opracowana przez KE powinna koncentrować się w dużej mierze na sprawdzaniu potencjalnych obciążeń, które mogłyby utrudniać odnowę społeczno-gospodarczą. UE powinna również wprowadzić piaskownice regulacyjne na szczeblu wspólnotowym w celu wzmocnienia jednolitego rynku, zapewniając jego większą harmonizację, a także szybkiego zagwarantowania innowatorom pewności prawa dla innowacyjnych rozwiązań w całej Europie. W UE działa więcej nowych przedsiębiorstw typu start-up i nowatorskich MŚP niż w USA czy Chinach, ale z niektórych badań wynika, że przedsiębiorstwa te wolą wdrażać swoje innowacyjne rozwiązania poza Europą. Wynika to z wielu powodów, w tym z braku zachęt finansowych w Europie oraz z fragmentacji wspólnego rynku. Z tego względu duże znaczenie ma wprowadzenie piaskownic regulacyjnych: zachęcałyby one przedsiębiorców do pozostania w Europie i – jak można oczekiwać – przyczyniłyby się do wyłonienia na dłuższy okres liderów rynku europejskiego.

4.5. Zwiększenie dostępności zamówień publicznych i związane z tym ułatwienia dla MŚP pozwalają zapobiegać transgranicznej przestępczości i nadużyciom na rynku. Zachęcanie MŚP, aby aktywniej angażowały się w inicjatywy solidarnościowe oraz w sektory strategiczne i o zasadniczym znaczeniu, takie jak towary/usługi związane ze zdrowiem i bezpieczeństwem, lotnictwo i kosmonautyka oraz obrona, jest skutecznym sposobem na ich lepszą integrację w ramach łańcuchów wartości i z pewnością byłoby pożądane w otwartym systemie handlu, który walczy z rosnącym protekcjonizmem. Ponadto pandemia COVID-19 wykazała, jak ważne jest posiadanie zdwywersyfikowanych łańcuchów dostaw, jak również ich umiejscowienie na lądzie i w pobliżu lądu, dlatego też należy pomóc MŚP, aby znalazły dla siebie miejsce w tym procesie. Kryzys dostarczył również wiele przykładów pokazujących, jak słaby jest jeszcze wspólny rynek; potrzebujemy planu działania, aby zapewnić sprawne funkcjonowanie każdego sektora, co ma kluczowe znaczenie dla MŚP, a także aby zachęcić MŚP do aktywnego rozszerzania działalności na rynki zewnętrzne.

4.6. KE powinna podejmować ambitniejsze działania na rzecz dopuszczenia MŚP do zamówień publicznych, starając się, we współpracy z dostawcami usług publicznych, zwiększyć przejrzystość zamówień publicznych i zapewnić ich zgodność z przepisami dotyczącymi wspólnego rynku UE. EKES proponuje, by uczynić to w szczególności poprzez:

- zwiększenie i stałe monitorowanie wskaźnika udziału MŚP,
- uproszczenie procedur administracyjnych i zapewnienie lepszych usług publicznych i cyfrowych,
- wyznaczenie w każdym państwie członkowskim jednego punktu kontaktowego, w którym można będzie rejestrować i śledzić skargi dotyczące zamówień publicznych lub kwestie związane z tymi zamówieniami,
- ułatwienie dostępu do procedur odwoławczych w związku z wynikami procedur przetargowych.

4.7. UE powinna też kontynuować dążenia do większej przejrzystości i ściślejszej współpracy z całym przemysłem UE w trakcie prowadzenia postępowań w sprawie instrumentów ochrony handlu, a także w dalszym ciągu ułatwiać MŚP dostęp do tych instrumentów.

4.8. EKES wyraża zaniepokojenie z powodu trudności, jakich doświadcza sektor detaliczny, zwłaszcza podczas blokady COVID-19, i wzywa do podjęcia konkretnych działań wspierających i promujących.

4.9. Jednolity portal cyfrowy, połączony z punktami kompleksowej obsługi w państwach członkowskich, będzie źródłem informacji i wsparcia dla MŚP, a krajowe i regionalne organizacje MŚP pomogą im w ustaleniu i wyborze rozwiązań najlepiej dostosowanych do ich potrzeb.

4.10. Łatwiejsze przenoszenie własności przedsiębiorstwa jest niezwykle ważne, ponieważ dodatkowo motywuje ono całe pokolenie do utrzymania działalności firm rodzinnych i ułatwia przeniesienie tytułu własności w przypadkach, gdy właścicielowi (właścicielom) brakuje umiejętności, środków i koncepcji potrzebnych do dalszego prowadzenia przedsiębiorstwa. W takich przypadkach można również zbadać możliwość wykupu przez pracowników przedsiębiorstw poprzez utworzenie spółdzielni i innych form własności pracowniczej. Niezwykle ważne jest też określenie dwóch odrębnych rodzajów przenoszenia własności przedsiębiorstw w celu zrozumienia, w jaki sposób są one regulowane przez konkretne przepisy. Konieczne jest rozróżnienie między przeniesieniem własności przedsiębiorstwa w rodzinie a zewnętrznym przeniesieniem własności przedsiębiorstwa, z których każde podlega odrębnej definicji. Ramy prawne powinny być elastyczniejsze, aby ułatwić zakup istniejącego przedsiębiorstwa, z czym wiążą się obecnie: duże ryzyko, znaczne koszty i skomplikowane procedury. Szczególną uwagę należy zwrócić na transgraniczne przenoszenie własności MŚP, aby rozwiązać problem wysokich kosztów związanych z tymi transakcjami oraz znacząco odmiennych przepisów państw członkowskich. Oprócz kwestii przenoszenia własności EKES zaleca utworzenie europejskiej spółki 2.0 dla MŚP w formie znowelizowanej europejskiej spółki prywatnej (*Societas Privata Europaea* (SPE)), aby ułatwić transgraniczną ekspansję i zwiększać zasięg działalności MŚP.

4.11. Aby umożliwić MŚP pełne czerpanie korzyści z umów handlowych, EKES wzywa do tego, by rozdziały dotyczące MŚP stały się normą w przyszłych dwustronnych negocjacjach handlowych UE z krajami trzecimi, oraz nawołuje do utworzenia komitetów MŚP w celu podejmowania inicjatyw na rzecz wymiany informacji na temat umów o wolnym handlu i norm technicznych z MŚP, a także monitorowania, w jaki sposób MŚP wykorzystują je zarówno w UE, jak i w innych krajach będących stronami umowy. Należy ulepszyć Europejską Sieć Przedsiębiorczości, będącą narzędziem wspierania internacjonalizacji MŚP, jak również zacieśnić współpracę i synergię z krajowymi dostawcami usług oraz sektorowymi i krajowymi związkami MŚP.

4.12. KE powinna nadal badać możliwość opracowania europejskiego wzoru prawa spółek przeznaczonego dla MŚP, bazując na wynikach prac nad wnioskiem dotyczącym europejskiej spółki prywatnej. W ramach strategii na rzecz MŚP KE planuje ocenić potrzebę wprowadzenia dodatkowych środków z zakresu prawa spółek w celu ułatwienia ekspansji transgranicznej i zwiększenia zasięgu działalności MŚP. Konkretna propozycja dotycząca realizacji tych założeń zakłada stworzenie europejskiego wzoru prawa spółek przeznaczonego dla MŚP, o którym już wspomniano. Ze względu na różnice językowe, administracyjne i prawne między państwami członkowskimi, które utrudniają tworzenie zagranicznych spółek zależnych, tylko 2 % europejskich MŚP inwestuje za granicą, gdzie otwiera swoje filie. W związku z tym należy rozważyć, czy istnieje konieczność wprowadzenia mechanizmu prawnego umożliwiającego przedsiębiorstwom lepsze zarządzanie rozszerzeniem działalności na terenie UE.

4.13. Biorąc pod uwagę, że promowanie handlu leży zasadniczo w gestii rządów krajowych, pomyślnie wdrożenie umów o wolnym handlu zależy ostatecznie od zdolności, możliwości i gotowości poszczególnych państw członkowskich do promowania danej umowy handlowej UE w ich krajowych kręgach przedsiębiorców. EKES zachęca 27 państw członkowskich i KE, aby dobrowolnie zobowiązały się, zgodnie ze swoimi kompetencjami, do wdrożenia konkretnych środków i działań na szczeblu krajowym, wykorzystując do tego europejskie plany działania, w celu uzupełnienia wewnątrz UE planów działania dotyczących realizacji umów o wolnym handlu zawartych z krajami trzecimi. Takie plany działania powinny w dalszym ciągu przyczyniać się do skutecznego monitorowania faktycznej transpozycji wynegocjowanych zobowiązań dotyczących umów o wolnym handlu w danym państwie trzecim, umożliwiając jednocześnie monitorowanie i porównywanie konkretnych środków podejmowanych przez rządy i środowisko przedsiębiorców na szczeblu krajowym i regionalnym.

5. Filar 3

5.1. EKES ponawia propozycję, by zachęcać państwa członkowskie do tworzenia i rozwijania sieci rzeczników finansowych, koordynowanej przez UE. Przy wsparciu proponowanej grupy zadaniowej ds. płynności MŚP, sieć ta powinna stosować odpowiednie metody pozwalające na monitorowanie procesu wdrażania nowych środków KE przeznaczonych na zapewnienie krótkoterminowej płynności mikroprzedsiębiorstwom i MŚP, które zostały zaproponowane na szczeblu UE i państw członkowskich. Oprócz pomocy dla MŚP w codziennym dostępie do funduszy, sieć może również wspierać KE w zbieraniu i analizowaniu danych jakościowych, aby dowiedzieć się, w jaki sposób banki pośredniczące wykorzystują instrumenty finansowe w celu dotarcia do MŚP najbardziej potrzebujących funduszy i dlaczego nie otrzymują one kredytów, zgodnie z zasadami regulującymi informacje zwrotne od banków. Sieć powinna również rozstrzygać bardziej ogólne spory między MŚP a bankami, innymi dostawcami usług finansowych i podmiotami zapewniającymi płynność finansową.

5.2. EKES wyraża zadowolenie z podjętych starań na rzecz dywersyfikacji źródeł finansowania MŚP poprzez propagowanie finansowania kapitałowego i korzystania z rynków wzrostu MŚP oraz poprzez znalezienie dla nich alternatywnych możliwości notowań. Zwraca się do KE, by – korzystając z aktywnego udziału organizacji MŚP – rozważyła

wprowadzenie specjalnych rozwiązań mających na celu edukowanie kadry zarządzającej w zakresie korzyści i możliwości oferowanych przez różne opcje finansowania oraz udzielenie jej pomocy w wyborze tej, która najlepiej odpowiada jej potrzebom, a także promowanie dalszych, dostosowanych do konkretnych potrzeb rozwiązań oferowanych przez ekspertów.

5.3. Zgodnie z przyjętymi wcześniej stanowiskami służącymi wspieraniu i pobudzaniu przedsiębiorczości kobiet EKES gorąco i ze szczególnym zadowoleniem przyjmuje propozycję Komisji dotyczącą uruchomienia inicjatywy finansowania sprzyjającej równouprawnieniu płci w celu stymulowania finansowania przedsiębiorstw i funduszy kierowanych przez kobiety oraz wzmocnienia pozycji kobiet w przedsiębiorczości. Większa i silniejsza obecność kobiet, również w środowisku przedsiębiorczości, jest bowiem absolutną koniecznością z punktu widzenia urzeczywistnienia Europy przyszłości.

5.4. EKES z zadowoleniem przyjmuje rozwój funduszu prywatno-publicznego zajmującego się pierwszymi ofertami publicznymi (IPO) i w pełni popiera utworzenie dodatkowych instrumentów kapitałowych, quasi-kapitałowych, kapitału podwyższonego ryzyka i instrumentów finansowania opartych na podziale ryzyka dla MŚP. Wyraża przekonanie, że ich promowanie i zapewnienie ich dostępności jest szczególnie ważne dla nowatorskich małych i średnich przedsiębiorstw.

5.5. Wprawdzie EKES uznaje, że notowania MŚP stanowią szansę dla przedsiębiorstw, ale zauważa również, że nie są one przeznaczone dla wszystkich podmiotów ze względu na charakter związanych z nimi obciążeń i kosztów administracyjnych. Wykorzystanie akcji bez prawa głosu mogłoby stanowić dobrą formę zachęty dla MŚP, w szczególności przedsiębiorstw rodzinnych, do pozyskiwania kapitału bez utraty kontroli nad swoją działalnością. Kolejnym wyzwaniem jest potraktowanie finansowania kapitałowego w taki sam sposób jak finansowania dłużnego.

5.6. Wprawdzie kolejny budżet UE będzie koncentrował się w logiczny sposób na pozyskiwaniu środków na inwestycje, nie należy jednak lekceważyć wartości finansowania wspólnych działań oraz ogólnounijnego budowania potencjału MŚP, co ma szczególne znaczenie w obecnej sytuacji. Budżet UE ma szczególne znaczenie w przypadku działań na rzecz rozwoju umiejętności, internacjonalizacji, promowania gospodarki o obiegu zamkniętym, przedsiębiorczości, wspierania przedsiębiorstw w trudnej sytuacji oraz dostępu do usług publicznych. Inicjatywy takie mogą przynieść ogromny zysk z inwestycji podatnikom UE i poszczególnym MŚP, które czerpią z nich bezpośrednio korzyści, dlatego należy je również uwzględnić w zmienionych WRF.

5.7. Jeśli chodzi o wykorzystanie kryptoaktywów i tokenów cyfrowych przez MŚP, EKES zwraca się do KE, by we współpracy z organizacjami reprezentującymi MŚP uważnie monitorowała ich stosowanie, ponieważ kryptoaktywa mają wyjątkowe cechy, które odróżniają je od tradycyjnych aktywów finansowych i jako takie stanowią nowe wyzwania dla przedsiębiorstw (w tym MŚP), zwłaszcza w odniesieniu do bezpieczeństwa i kontroli wewnętrznych. MŚP powinny zatem najpierw zrozumieć zagrożenia i korzyści związane z kryptoaktywami oraz opracować skuteczne środowisko kontroli, które może zapewnić bezpieczeństwo. Ponadto, ponieważ kryptoaktywa są w dużym stopniu nieuregulowane, MŚP mogą być narażone na dochodzenia w sprawie nadużyć finansowych, jeżeli ich inwestorzy złożą przeciwko nim skargi.

6. Realizacja i zobowiązanie państw członkowskich

6.1. Pełne wsparcie i zaangażowanie państw członkowskich jest kluczowym czynnikiem sukcesu w szybkim wdrożeniu środków w ramach strategii. EKES jest zdania, że pełne zastosowanie zasady partnerstwa przyniesie wymierne rezultaty dzięki ścisłej współpracy w zakresie wdrażania tych środków z ambasadorami strategicznej przedsiębiorczości, których praca powinna przynieść wartość dodaną. Ponownie podkreśla znaczenie pełnego zaangażowania w ten proces również organizacji reprezentujących MŚP na szczeblu unijnym, krajowym i regionalnym, ponieważ są one bezpośrednim łącznikiem ze społecznością przedsiębiorców.

6.2. EKES wyraża zrozumienie w odniesieniu do powodów, dla których KE nie zmieniła definicji MŚP, chociaż istnieją różne opinie na temat tego, w jakim stopniu odpowiada ona celowi, i z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie do przeprowadzenia oceny i przedstawienia raportu na temat konkretnych kwestii poruszonych w trakcie konsultacji. Tymczasem, zgodnie z wcześniejszymi opiniami, zwraca się do KE o udzielenie pomocy państwom członkowskim, aby mogły one elastycznie wybierać metodę wdrażania.

7. Działalność i rozwój MŚP podczas pandemii COVID-19

7.1. Tragiczny i pogłębiający się wpływ pandemii COVID-19 na poszczególne systemy gospodarcze najbardziej odczuły MŚP, w szczególności mikroprzedsiębiorstwa. Ten ogromny negatywny wpływ poważnie zagraża systemowej roli MŚP w gospodarce i dowiódł, jak ważne jest pełne i systematyczne włączanie partnerów społecznych i odpowiednich organizacji społeczeństwa obywatelskiego we wszystkie etapy procesu decyzyjnego oraz w tworzenie sieci wymiany wiedzy i szkoleń w ramach obecnego Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności, jak już proponował EKES.

7.2. EKES wyraża gotowość do dalszej debaty na temat nowego podejścia zaproponowanego przez Komisję, polegającego na preferowaniu wsparcia udzielanego ekosystemom, zamiast wspierania przedsiębiorstw w zależności od ich wielkości. Komitet zwraca uwagę, że obecnie KE uznaje 14 ekosystemów, i chciałby podkreślić potrzebę zapewnienia skutecznej komunikacji i zarządzania, tak aby głosy wszystkich zainteresowanych stron w ramach tych ekosystemów były uwzględniane i aby organizacje reprezentujące MŚP na szczeblu UE, krajowym i regionalnym mogły aktywnie uczestniczyć w tym procesie.

7.3. Priorytetowe krótkoterminowe środki nadzwyczajne, które mają kluczowe znaczenie dla MŚP, szczególnie dla mikroprzedsiębiorstw, powinny zapewniać płynność w sposób przejrzysty i w odpowiednim czasie, przy zastosowaniu uczciwej stopy procentowej, z udziałem pośredników finansowych oraz bez nieuzasadnionych przeszkód i nieuzasadnionych administracyjnych obciążeń bankowych. Jednocześnie MŚP, które stwierdzą, że ich model biznesowy uległ dezaktualizacji, zasługują na pomoc w przeprowadzaniu sprawnej likwidacji firmy oraz w rozpoczęciu nowej działalności.

7.4. Środki wsparcia na poziomie UE powinny jak najszybciej dotrzeć do MŚP, a ich wdrażanie powinno być oceniane i ściśle monitorowane zarówno przez UE, jak i państwa członkowskie, w oparciu o odpowiedni wspólny mechanizm informacji zwrotnej, w ramach którego organizacje MŚP, pośrednicy finansowi oraz sektor bankowy i sektor gwarancji kredytowych mogą dzielić się swoimi danymi. Działanie to ma na celu zapobieganie wymuszaniu nieuzasadnionych opóźnień i podejmowaniu arbitralnych, uznaniowych decyzji w odpowiedzi na pilne potrzeby przemysłu rzemieślniczego i MŚP w zakresie płynności, które mogłyby być spowodowane istniejącymi różnicami we wdrażaniu takich środków przez krajowe systemy kredytowe i pośredników finansowych.

7.5. Istotne jest opracowanie i pełne wdrożenie zharmonizowanego i szybkiego systemu reagowania UE na problemy związane z płynnością, skierowanego do mikroprzedsiębiorstw i małych firm. EKES proponuje, by KE utworzyła stałą grupę zadaniową ekspertów wysokiego szczebla ds. płynności mikro- i małych przedsiębiorstw w UE, której celem byłoby ułatwianie przepływów środków płynnych MŚP na podstawie analiz niezależnych danych dostarczanych okresowo oraz pogłębianie wiedzy na temat sposobów pokonywania istniejących przeszkód w płynności MŚP. Dane i praktyki gospodarcze i finansowe mogłyby podlegać okresowej ocenie przez niezależne centrum monitorowania MŚP.

7.6. EKES zwraca się do KE o rozpatrzenie możliwości wprowadzenia zmian do załącznika III do dyrektywy VAT, tak aby dać państwom członkowskim swobodę tymczasowego obniżenia stawki podatku VAT dla niektórych z najpoważniej dotkniętych sektorów, takich jak turystyka i powiązany z nią sektor hotelarski (HORECA), osoby pracujące na własny rachunek, rzemiosło itp. EKES popiera takie działania pod warunkiem, że nie spowodują one nieuczciwej konkurencji, i uważa, że warunek ten zostanie spełniony ze względu na tymczasowy charakter tego środka.

7.7. Potrzebne są specjalne środki wsparcia, aby pomóc pracownikom w powrocie do pracy, zwłaszcza tym pracującym dla MŚP. Środki te obejmują „żółtą legitymację”, wsparcie umożliwiające natychmiastowe rozpoczęcie drobnych lokalnych prac publicznych, informacje i porady dotyczące sposobu zachowania i przestrzegania środków higieny i bezpieczeństwa w celu dalszego zmniejszenia ryzyka zarażenia się COVID-19 oraz ocenę ryzyka związanego z COVID-19 przeprowadzaną przez krajowe i zewnętrzne organy ds. bezpieczeństwa i higieny pracy (BHP) w celu zapewnienia właściwego wdrożenia tych środków oraz zmniejszenia związanych z nimi obciążeń i kosztów. Bardzo ważne jest zapewnienie niezbędnych środków ochrony osobistej, aby umożliwić pracownikom powrót do pracy, oraz zwiększenie zdolności produkcyjnych wytwarzających je MŚP poprzez bezpośrednie inwestycje i zapewnienie pomocy technicznej, a także poprzez przyjęcie odpowiednich zharmonizowanych norm. Organizacje MŚP mogą odegrać kluczową rolę pomocniczą dzięki wymianie protokołów i praktyk między swoimi członkami, aby ułatwić im powrót do pracy i skrócić wymagany do tego czas.

7.8. Uwzględniony został jeszcze jeden wniosek złożony przez partnerów społecznych UE w ramach przeprowadzonej niedawno zmiany tymczasowych ram środków pomocy państwa w odniesieniu do MŚP. Wzięto w niej pod uwagę specjalne korzyści dla przedsiębiorstw w czasie kryzysu związanego z COVID-19, takie jak odroczenia płatności podatków i pożyczek, ale nie zmieniono ogólnej zasady *de minimis*. Regiony oddalone i wiejskie oraz wyspy tradycyjnie korzystają z dotacji transportowych, które z pewnością mogą stanowić większą część kwoty *de minimis*. W następstwie kryzysu związanego z COVID-19 w takich regionach ruch turystyczny będzie ograniczony, o ile w ogóle zostanie odnotowany, i będą one musiały wykorzystać przywrócony handel towarami w celu poprawy swojej sytuacji.

7.9. Efektywne ożywienie gospodarcze będzie wymagało ogromnych inwestycji publicznych i prywatnych w celu sfinansowania podwójnej transformacji, umożliwienia przedsiębiorstwom utrzymania konkurencyjności i uruchomienia działalności przez nowe przedsiębiorstwa. MŚP napotykają jednak trudności w przystosowaniu się do zmian i złożonych przepisów w okresie przejściowym. Aby umożliwić takie nadzwyczajne inwestycje, UE będzie musiała ponownie poszerzyć swe istniejące instrumenty finansowania (WRF, InvestEU, Fundusz Spójności i fundusze strukturalne, programy „Horyzont Europa”, „Cyfrowa Europa” itp. oraz wsparcie finansowe ze strony grupy EBI, a także wdrożenie Europejskiego Mechanizmu Stabilności), zapewnić ich długoterminową elastyczność i powołać stały fundusz naprawczy, który pomoże państwom członkowskim w sprostaniu nadchodzącym wyzwaniom. W celu wspierania MŚP znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej w całej Europie niezwykle ważne jest, aby państwa członkowskie w pełni wdrożyły dyrektywę o upadłości dotyczącą zapobiegawczych ram restrukturyzacji i zapewniły MŚP profesjonalne wsparcie, aby mogły one dokonać rentownego zwrotu lub uzyskać drugą szansę.

7.10. EKES wzywa do opracowania programu UE, który zapewniłby organizacjom MŚP budowanie potencjału i wsparcie dla wspólnych działań, aby mogły one działać jako punkty kompleksowej obsługi w zakresie informacji i pomocy technicznej, co będzie niezbędne po zakończeniu fazy początkowej. Równie ważne jest, by UE finansowała dostępne nieodpłatnie, wielojęzyczne bazy danych dotyczących analiz cyklu życia grup produktów, aby umożliwić MŚP, które nie mogą bezpośrednio generować tych danych, produkcję w bardziej ekologiczny sposób.

7.11. Jeszcze przed kryzysem organizacje MŚP były zaangażowane w rozwijanie i świadczenie różnych usług mających na celu pomoc MŚP znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej, w tym inicjatywy „Early Warning Europe”. Zapotrzebowanie na takie wsparcie będzie jeszcze większe w nadchodzących miesiącach i latach. Należy przyspieszyć wdrażanie narzędzi wczesnego ostrzegania określonych w dyrektywie o upadłości, aby zagwarantować dostęp do skutecznego wsparcia dla przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji.

Bruksela, dnia 18 września 2020 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
